

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ПІДГОТОВЧОГО, 1-4 КЛАСІВ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ СЛПІХ ТА ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ**

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Підготовчий, 1-4 класи

**Укладач: канд. пед. наук, старший науковий співробітник
лабораторії тифлопедагогіки Легкий О.М.**

Київ - 2014

Пояснювальна записка

Програма розроблена на базі програми масової загальноосвітньої школи (1-4 кл.) зі збереженням змісту навчального матеріалу та державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

Метою освітньої галузі “Технології” є формування і розвиток в учнів технологічної, інформаційно-комунікаційної та основних компетентностей для реалізації їх творчого потенціалу і соціалізації у суспільстві. Технології у початковій школі є однією з ланок неперервної технологічної освіти, що логічно продовжує дошкільну освіту, створює базу для успішного опанування учнями технологій основної школи та здобуття професійної освіти.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- формування уявлення про предметно-перетворювальну діяльність людини, світ професій, шляхи отримання, зберігання інформації та способи її обробки; здатності до формулювання творчих задумів, усвідомленого дотримання безпечних прийомів роботи та користування інструментами і матеріалами;

- розвиток пізнавальної, художньої і технічної обдарованості, технічного мислення у процесі творчої діяльності, навичок ручних технік обробки матеріалів, уміння користуватися технічною термінологією, художньою та графічною інформацією, вміння працювати з комп'ютером;

- виховання готовності до вирішення побутових задач шляхом застосування алгоритмів виконання технологічних завдань та навичок технологічної діяльності у практичних ситуаціях.

Зміст “Трудового навчання” визначається за такими змістовими лініями: ручні техніки обробки матеріалів, технічна творчість, декоративно-ужиткове мистецтво та самообслуговування.

Метою “Трудового навчання” в початковій школі є формування і розвиток в межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові задачі. Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання наступних завдань:

- формування в межах вікових можливостей узагальнених способів (алгоритмів) предметно-перетворювальної діяльності з дотримання безпечних прийомів ручної праці та економного використання матеріалів;

- розвиток творчих здібностей, елементів графічної грамоти, вмінь працювати в команді та навичок виконання операцій з ручних технік обробки матеріалів;

- набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для оволодіння в основній школі основами технологій;

- виховання в учнів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їх професій, трудових традицій українського народу та інших народів світу.

Для учнів з порушенням зору освітня галузь “Технології”, окрім основних завдань, має забезпечити також умови для поєднання сенсомоторного, інтелектуального, фізичного і соціально-адаптивного розвитку сліпих і слабоворих учнів у трудовій діяльності та творчій праці.

Державний стандарт з цієї освітньої галузі вимагає від учнів розвитку полісенсорного сприймання, отримання та оцінювання інформації про природу, техніку, а також умінь обробляти її засобами словесного, дотиково-графічного та предметно вираженого

образотворення, володіти доступними видами технічної та творчої праці.

Трудове навчання сліпих і слабозорих дітей має свої специфічні особливості, які полягають у тому, що трудові процеси здійснюються учнями при відсутності або обмеженні зорового самоконтролю, що утруднює їх просторову орієнтацію і ускладнює формування у них способів дій. Це особливо позначається на сприйманні, саморегуляції та самоконтролі рухів, орієнтуванні у просторі. Розвиток уміння користуватися дотиком у процесі пізнання навколишнього світу й у трудовій діяльності є одним із напрямків роботи із сенсорного виховання дітей із зоровою недостатністю. Все це викликає необхідність корекційно-розвивальної роботи у процесі трудового навчання, більшої кількості часу на засвоєння навчального матеріалу, особливо на виконання практичних робіт, порівняно з класами початкової ланки масової школи.

Тому провідними принципами засвоєння освітньої галузі “Технології” нами визначено наступні: врахування індивідуальних особливостей і потенційних можливостей сліпих і слабозорих учнів; компенсаторно-реабілітаційна та корекційно-розвивальна спрямованість трудового навчання, гедоністичний характер трудової діяльності дітей в умовах зорової недостатності.

У процесі трудового навчання учнів з порушенням зору початкових класів вирішуються як загальні, так і спеціальні завдання.

До *загальних завдань* відносяться: виховання любові до праці, поваги до людей праці; формування початкових навичок культури праці, бережливого ставлення до матеріалів, обладнання та довкілля; формування елементарних прийомів роботи з різними матеріалами та вирощування рослин; ознайомлення з елементами техніки та професіями.

До *спеціальних завдань*, спрямованих на корекцію і компенсацію вторинних відхилень у розвитку дітей з порушеннями зору, відносяться: розвиток дотику, слуху, м'язового відчуття, залишкового зору під час виконання різних трудових процесів; конкретизація уявлень про види, об'єкти та знаряддя праці, розвиток наочно-практичного мислення; формування навичок просторового орієнтування, виконання рухових дій під контролем збережених аналізаторів і залишкового зору; виховання готовності до участі у різних доступних видах трудової діяльності.

Опанування освітньою галуззю “Технології” передбачає також розвиток у сліпих і слабозорих учнів розумових і фізичних здібностей, моральне та естетичне виховання в процесі трудової діяльності, становлення їхньої особистості. Трудове навчання має величезне значення для розвитку дітей і подолання негативних наслідків сліпоти і слабозорості. Творча діяльність учнів розвиває у них конструкторські здібності, має гедоністичний ефект: позитивно впливає на душевний стан, настрій.

У новому проекті Державного стандарту визначено наступні корекційно-розвивальні лінії:

Мовленнєво-комунікативний розвиток: Опанування трудовою лексикою, умінням співвідносити її з реальними об'єктами праці, знаряддями, трудовими діями; уміти зв'язно і послідовно висловлюватись, описувати спостережуване, міркувати у формі суджень з приводу виготовлення виробів, використання матеріалів, інструментів тощо; ставити запитання до вчителя і товаришів, спілкуватися під час виконання колективних практичних робіт, робити висновки-узагальнення з допомогою вчителя.

Когнітивний розвиток: розвиток уявлень дітей з порушенням зору про види, об'єкти, знаряддя праці. Розвиток наочно-практичного і просторового мислення, уміння користуватися порівнянням, аналогією як засобами виявлення нових властивостей предметів та матеріалів; групувати і класифікувати вивчений матеріал, виконувати творчі завдання. Засвоєння елементарних прикладних знань та розвиток умінь застосовувати їх на практиці з таких видів діяльності, як технічна, творча, самообслуговуюча праця.

Особистісний розвиток: виховання працелюбства, поваги до людей праці, готовності до виконання трудової і суспільно корисної

діяльності; бережливого ставлення до матеріалів, обладнання, навколишнього середовища; уміння працювати самостійно і в колективі, відповідально ставитись до праці, виявляти настирливість у досягненні результатів праці; орієнтуватись у тривалості робочого часу та раціональному його використанні. Виховання художнього смаку, естетичного розуміння краси природи і витворів праці.

Сенсомоторний розвиток: розвиток збережених аналізаторів, дотику, дрібної моторики та тактильної чутливості рук, просторового орієнтування, самоконтролю фізичних зусиль та рухових дій; вміння спостерігати і активно полісенсорно аналізувати предмети і явища довкілля; уміти працювати зосереджено і в міру швидко, координуючи свої рухи; дотримуватись режиму праці і відпочинку, охорони залишкового зору.

Основна особливість, що визначає специфічність методів і прийомів трудового навчання сліпих дітей, полягає в іншій, ніж у масовій школі, спрямованості педагогічних впливів. Істотні корективи в методи педагогічного керівництва навчанням сліпих дітей праці вносить обмежена можливість дистанційного сприйняття засобів педагогічного впливу. У зв'язку з цим змінюються співвідношення фронтальних та індивідуальних методів і прийомів навчання. Першочергового значення набуває індивідуальне навчання, із застосуванням методів показу та виконання трудових дій учнем разом з вчителем. Мета його полягає в тому, щоб діти, наслідуючи дії вчителя, засвоїли їх. Щодо словесних методів керування навчальною діяльністю, то їх використання має спрямовуватись на удосконалення регуляторних функцій слова в праці дітей з порушенням зору, формувати й зміцнювати зв'язки між практичною дією і словом з метою сприйняття та співвіднесення словесної інформації з прийомами та способами виконання практичних завдань.

Підготовчий клас
(35 годин на рік, 1 година на тиждень)

№ з/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	1	Вступ. Демонстрація виробів, виготовлених учнями інших класів. Вимоги до поведінки учнів на уроках трудового навчання. Правила безпеки. Організація робочого місця. Поняття: вище-нижче, правіше-лівіше, ближче-далі.	<i>Учень:</i> - <i>знає та застосовує</i> правила безпеки та поведінки на уроках праці; - <i>орієнтується</i> на робочому місці, площині парти.	Розвиток уваги, орієнтування на голос учителя. Розвиток розуміння зверненого мовлення. Розвиток умінь орієнтування на площині.
2	1	Папір. Види і властивості паперу. Різні види паперу (для малювання, для письма). Особливості паперу як матеріалу. Складання паперу вдвоє, вчетверо.	<i>Учень:</i> - <i>характеризує</i> різні види паперу та його властивості; - <i>виконує</i> складання паперу різними способами.	Розвиток дотику, дрібної моторики. Формування способів орієнтування та дій з папером. Формування ручного самоконтролю.
3	1	Рвання паперу. Властивості паперу. Рвання паперу. Послідовність дій під час виготовлення смужок з паперу. Охайність та акуратність під час виконання практичних робіт.	<i>Учень:</i> - <i>застосовує</i> вивчені прийоми роботи з папером; - <i>виготовляє</i> вироби з паперу за зразком та під керівництвом учителя.	Розвиток уявлень про різноманітність видів роботи з папером. Формування способів обстеження та дій з папером.
4	2	Різання паперу. Бесіда про використання паперу. Прийоми роботи пластмасовими ножицями для паперу. Виготовлення лічильного матеріалу. Правила безпеки.	<i>Учень:</i> - <i>знає</i> сфери використання паперу; - <i>вміє</i> користуватися пластмасовими ножицями для паперу.	Розвиток уявлень про використання паперу. Формування способів дій з ножицями та папером.
5	1	Симетричні форми. Прийоми роботи з папером: згинання, склеювання, з'єднування. Складання паперу	<i>Учень:</i> - <i>застосовує</i> вивчені прийомами роботи з папером;	Формування способів дій. Формування вміння працювати за зразком та

		частинами. Виготовлення віяла.	- <i>виготовляє</i> виріб способом складання.	інструкцією.
6	2	Згинання і складання паперу. Виготовлення виробів згинанням (із заготовок прямокутної форми). Орієнтовний перелік виробів: іграшки (кораблик, човник, жабка, песик, голуб), пакет та ін.	<i>Учень:</i> - <i>виготовляє</i> вироби з паперу за зразком та під керівництвом учителя; - <i>застосовує</i> вивчені прийоми виконання виробів з паперу.	Розвиток аналізуючого обстеження. Розвиток уявлень про різноманітність видів роботи з папером. Розвиток моторики пальців і кисті рук.
7	4	Аплікація з паперу. Аплікація. Послідовність дій під час виготовлення аплікації з паперу. Охайність та акуратність під час виконання практичних робіт.	<i>Учень:</i> - <i>орієнтується</i> на робочому місці, площині паперу; - <i>називає</i> матеріали для виготовлення аплікацій; - <i>виконує</i> послідовність прийомів виготовлення аплікації.	Розвиток дрібної моторики, координації рухів. Формування вміння виконувати завдання за зразком і власним задумом.
8	3	Робота з природними матеріалами. Виготовлення аплікацій з природних матеріалів з використанням клеєного способу з'єднання.	<i>Учень:</i> - <i>вміє</i> працювати з природними матеріалами: сортувати їх, самостійно підбирати зручні для виконання задуму матеріали, їх поєднання.	Конкретизація уявлень про природні матеріали, їх види і форми. Виховання естетичного сприймання.
9	3	Прикраси з паперу. Витинанки з паперу. Прийоми виготовлення простих витинанок. Виготовлення сніжинок, зірочок.	<i>Учень:</i> - <i>має</i> уявлення про послідовність виготовлення прикрас з паперу технікою витинанки.	Формування предметно-практичної діяльності на основі виконання практичних дій за показом та інструкцією.
10	4	Робота з пластиліном. Властивості пластиліну. Підготовка пластиліну до ліплення: розкочування, розплющування, вдавлювання в долонях і на підставці. Виготовлення нескладних виробів (лічильні палички, кульки, морква).	<i>Учень:</i> - <i>знає</i> властивості пластиліну: його можна м'яти, розминати, виліплювати різні форми; - <i>виготовляє</i> вироби за зразком (під керівництвом вчителя).	Формування способів дій. Розвиток дрібної моторики та мускулатури пальців. Формування вміння працювати за зразком та практичним показом.
11	2	Самообслуговування. Правила особистої гігієни. Необхідність дотримання чистоти рук перед споживанням	<i>Учень:</i> - <i>має</i> уявлення про правила та значення особистої гігієни для збереження і	Уточнення та розширення уявлень про збереження та зміцнення здоров'я шляхом

		їжі. Миючі засоби.	зміцнення здоров'я людини.	засвоєння правил особистої гігієни.
12	5	Комбіновані роботи. Робота з мозаїкою. Прийоми роботи. Виготовлення нескладних зображень (квіточки, кружечки, квадратики)	<i>Учень:</i> - <i>вміє</i> співвідносити мозаїку з отворами у панелі; - <i>виконує</i> прийоми роботи з мозаїкою.	Розвиток дотику та координації рухів. Формування способу обстеження тонких предметів.
13	2	Екскурсії. Екскурсії до лісу, парку (збір природних матеріалів). Властивості природного матеріалу, який використовується: колір, форма, твердість, поверхня.	<i>Учень:</i> - <i>має</i> уявлення про значення рослин у житті людини; - <i>називає</i> властивості природного матеріалу (назва, колір, форма, поверхня та ін.).	Розширення уявлень про навколишній світ. Розвиток аналізуючого обстеження. Виховання любові до рідної природи.
14	4	Резерв		

1 КЛАС
(35 годин на рік, 1 година на тиждень)

№ з/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	1	<p>Вступ. Місце праці та професії в житті людини. Трудові традиції українського народу та інших народів світу. Правила організації робочого місця на уроці. Ознайомлення з необхідними для роботи матеріалами, інструментами та пристосуваннями. Загальні правила безпеки життя на уроках. Демонстрація виробів, виготовлених учнями у попередні роки.</p> <p>Практична робота. Практичне ознайомлення з інструментами, прийомами безпечної роботи правилами поведінки з ними.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розуміє важливість праці та професії в житті людини; – називає трудові традиції українського народу та інших народів світу; – пояснює правила організації робочого місця на уроці; – характеризує загальні правила безпеки життя на уроках; – володіє найпростішими вміннями безпечної роботи з інструментами та пристосуваннями. 	<p>Розширення уявлень учнів про сфери трудової діяльності людини.</p> <p>Активізація пізнавального інтересу до трудової діяльності людини у побуті.</p> <p>Розвиток довільної уваги, дисциплінованості, організації та орієнтування на робочому місці.</p> <p>Формування усвідомленого ставлення до правил безпеки та поведінки.</p>
2	1	<p>Папір. Види і властивості паперу. Папір та його призначення. Загальне уявлення про виробництво паперу. Бережливе ставлення до паперу, економне використання матеріалів. Послідовність дій під час виготовлення виробів з паперу.</p> <p>Практична робота. Виготовлення закладки для книги.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – має загальні уявлення про папір, його виробництво та призначення, – розуміє важливість бережливого ставлення та економного використання матеріалів, – називає види і властивості паперу, – характеризує послідовність дій під час виготовлення виробів з паперу. 	<p>Розвиток уявлень про папір та його властивості.</p> <p>Розвиток процесів пізнавальної діяльності, дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження.</p> <p>Розвиток умінь планувати свою діяльність.</p>
3	1	<p>Рвання паперу. Сорти паперу. Властивості паперу. Рвання паперу. З'єднання відірваних частин паперу за допомогою склеювання. Аплікація. Послідовність дій під час виготовлення аплікації з рваних частин паперу. Охайність та акуратність під час</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знає сорти паперу, їх властивості та способи рвання, – пояснює особливості з'єднання відірваних частин паперу за допомогою склеювання, 	<p>Розвиток уявлень про папір та його властивості.</p> <p>Розвиток сенсорно-перцептивної діяльності, координації рухів, дрібної моторики, процесів</p>

		виконання практичних робіт. Практична робота. Виготовлення аплікації з рваних частин паперу.	– <i>називає</i> послідовність дій під час виготовлення аплікації з рваних частин паперу, – <i>вміє</i> виготовляти аплікації з рваних частин паперу.	пізнавальної діяльності. Застосування безпечних прийомів роботи.
4	2	Різання паперу. Різання паперу ножицями. Різання по прямій лінії і по лінії згину. Нанесення зображення на папір за допомогою шаблону, лінійки, кутника. Поняття шаблон. Копіювання зображення за допомогою шаблону. Практична робота. Різання паперу і картону по згину, вирізання найпростіших форм розмічених за допомогою шаблону. Створення аплікацій з вирізаних форм.	Учень: – <i>характеризує</i> специфіку різання паперу ножицями по прямій лінії та по лінії згину, – <i>знає</i> способи нанесення зображення на папір, – <i>вміє</i> копіювати зображення за допомогою шаблону, – <i>володіє</i> навичками копіювання найпростіших форм за допомогою шаблону та створення з вирізаних форм аплікацій.	Розвиток кінестетичного сприймання, координації рухів, самоконтролю рухів та м'язових зусиль. Збагачення активного словника назвами матеріалів, інструментів та приладдя для роботи з папером.
5	1	Симетричні форми. Симетрія в природі. Послідовність дій під час виготовлення простих симетричних форм з паперу. Сорт, колір і розмір паперу. Практична робота. Вирізання деталей виробів симетричної форми. Створення аплікацій з вирізаних простих симетричних форм.	Учень: – <i>називає</i> сорти паперу; – <i>має</i> уявлення про колір і розмір паперу, симетричні форми виробів; – <i>наводить</i> приклади симетрії в природі; – <i>розуміє</i> послідовність дій під час виготовлення простих симетричних форм; – <i>володіє навичками</i> вирізання деталей виробів простої симетричної форми; – <i>вміє</i> створювати аплікації з простих симетричних форм.	Розвиток уявлень про симетричні форми об'єктів у природі. Розвиток аналізуючого обстеження. Формування способів орієнтувальних і планувальних дій. Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю, стимулювання самостійної практичної діяльності.
6	2	Згинання і складання паперу. Раціональне використання паперу. Послідовність дій під час згинання паперу. Знайомство з технікою оригамі (загальні поняття). Практична робота. Створення найпростіших виробів у техніці оригамі.	Учень: – <i>розкриває</i> значущість раціонального використання паперу; – <i>знає</i> способи згинання паперу; – <i>має</i> загальне уявлення про техніку оригамі;	Формування уявлень дітей про технологічні процеси виготовлення виробів технікою оригамі. Формування способів орієнтувальних дій, з'єднання

			<ul style="list-style-type: none"> – <i>називає</i> послідовність дій під час згинання паперу; – <i>вміє</i> створювати найпростіші оригами. 	деталей, планувальних дій.
7	4	<p>Аплікація з паперу. Види аплікацій. Ескіз виробу. Послідовність дій під час створення аплікацій.</p> <p>Практична робота. Виготовлення натюрморту. Виготовлення пейзажу. Виготовлення сюжетних казкових композицій. Виготовлення комбінованих аплікацій.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>має</i> загальне уявлення про аплікації з паперу; – <i>називає</i> види аплікацій; – <i>знає</i> що таке ескіз виробу; – <i>розкриває</i> послідовність дій під час створення аплікацій; – <i>володіє навичками</i> виготовлення натюрморту, пейзажу, сюжетних казкових композицій і комбінованих аплікацій. 	Розвиток дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження, координації рухів, орієнтування на площині. Розвиток творчого мислення, естетичного сприймання.
8	3	<p>Робота з природними матеріалами. Природні матеріали (сухі квіти та листя, плоди, кора, гілки, мох, камінці та ін.) та їх використання для виготовлення виробів. Підготовка природних матеріалів до роботи. Інструменти для роботи. Послідовність дій під час виготовлення виробів з природних матеріалів.</p> <p>Практична робота. Виготовлення аплікацій з природних матеріалів з використанням клеєного способу з'єднання. Виготовлення персонажів казок та мультфільмів з природних матеріалів на площині. Виготовлення композицій за мотивами казок.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>називає</i> природні матеріали, які можна використати для виготовлення виробів; – <i>має</i> уявлення про підготовку природних матеріалів до роботи; – <i>розкриває</i> призначення інструментів для роботи; – <i>знає</i> послідовність дій під час виготовлення виробів з природних матеріалів; – <i>вміє</i> виготовляти аплікації з природних матеріалів на площині з використанням клею; – <i>володіє навичками</i> виготовлення композицій за мотивами казок. 	Збагачення уявлень дітей про рослинний світ. Розвиток мовлення, збагачення активного словника. Розвиток орієнтування в найближчому оточенні. Розвиток аналізуючого обстеження, дотику, процесів пізнавальної діяльності. Виховання бережливого ставлення до живої природи.
9	3	<p>Прикраси з паперу. Оздоблення виробів з паперу. Послідовність дій під час виготовлення прикрас з паперу. Способи з'єднання окремих частин виробів.</p> <p>Практична робота. Виготовлення прикрас,</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>пояснює</i> значущість оздоблення виробів з паперу; – <i>знає</i> послідовність дій під час виготовлення прикрас з паперу; 	Розвиток обстежувальної діяльності та мовлення на основі розвитку словесного опису, відповідей на запитання та зацікавленого ставлення до

		валентинок, простих ялинкових іграшок з паперу (грибочки, зірочки, рибки, ланцюжки, гірлянди, дощик тощо).	– <i>називає</i> способи з'єднання окремих частин прикрас з паперу; – <i>вміє</i> виготовляти прикраси, валентинки, прості ялинкові іграшки з паперу.	виробу. Формування самостійності у виконанні творчих завдань.
10	4	Робота з пластиліном. Пластилін як матеріал для ліплення. Властивості пластиліну. Інструменти та пристосування для обробки пластиліну. Безпека праці. Послідовність дій під час виготовлення виробів з пластиліну на площині за зразком. Практична робота. Виготовлення з пластиліну плоских зображень фруктів, овочів, фантастичних тварин, казкових героїв. Виготовлення виробів з пластиліну на площині за власним задумом.	Учень: – <i>характеризує</i> пластилін як матеріал для ліплення; – <i>знає</i> властивості пластиліну; – <i>називає</i> інструменти та пристосування для обробки пластиліну; – <i>розкриває</i> послідовність дій під час виготовлення виробів з пластиліну на площині за зразком; – <i>вміє</i> виготовляти з пластиліну за заданим зразком вироби на площині; – <i>володіє навичками</i> виготовлення виробів з пластиліну на площині за власним задумом.	Формування способів дій. Розвиток дрібної моторики та мускулатури пальців. Формування вміння працювати за зразком та практичним показом. Розвиток дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження, координації рухів.
11	2	Самообслуговування. Одяг і взуття. Призначення одягу та взуття. Ознайомлення з основними матеріалами, які використовуються для виготовлення одягу і взуття. Поділ одягу та взуття відповідно до сезону. Основні відомості про правила догляду за одягом і взуттям. Практична робота. Відпрацьовування прийомів зав'язування шнурків на одязі та взутті.	Учень: – <i>розуміє</i> призначення одягу та взуття; – <i>пояснює</i> необхідність систематичного догляду за одягом та взуттям; – <i>має уявлення</i> про основні матеріали, які використовуються для виготовлення одягу і взуття; – <i>називає</i> асортимент одягу та взуття відповідно до сезону; – <i>характеризує</i> основні правила догляду за одягом і взуттям; – <i>вміє</i> зав'язувати шнурки на одязі та взутті.	Розвиток навичок самообслуговування. Виховання охайності, виховання звички щоденного догляду за власним одягом та взуттям. Формування способу дій. Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю, стимулювання самостійної практичної діяльності.
12	5	Комбіновані роботи. Початкові уявлення про конструювання та моделювання. Конструювання найпростіших виробів,	Учень: – <i>має</i> початкові уявлення про конструювання та моделювання;	Розвиток конструкторських здібностей. Формування послідовності

		іграшок за допомогою засвоєних раніше технологій аплікації. Практична робота. Конструювання і виготовлення (індивідуальних, парних, групових, колективних) аплікацій до свят.	– <i>володіє</i> навичками конструювання найпростіших виробів; – <i>вміє</i> конструювати і виготовляти аплікації календарно-обрядових свят; – <i>володіє</i> навичками співпраці в парі, групі та колективі.	виконання дій. Удосконалення візуально-дотикової й орієнтувальної діяльності. Розвиток позитивних якостей особистості.
13	2	Екскурсії. Екскурсія до шкільної майстерні, кабінету обслуговуючої праці. Ознайомлення з загальними правилами безпеки життя, обладнанням, організацією праці учнів, готовими виробами. Обговорення результатів екскурсії. Темі бесід: “Бджілка мала, та й та працює”, “Землю сонце прикрашає, а людину – праця”, “Праця годує, а лінь – марнує”, “Цінуймо працю інших”, “Праця та професія в житті людини”. “Кращий мамин помічник” тощо.	– <i>має</i> загальні уявлення про організацією трудового навчання учнів основної і старшої школи; – <i>називає</i> виготовлені учнями вироби; – <i>характеризує</i> види діяльності та результати праці старшокласників; – <i>вміє</i> проаналізувати й узагальнити результати екскурсії.	Розширення уявлень дітей про сфери трудової діяльності людини. Активізація пізнавального інтересу до технологічної діяльності людини у побуті та на виробництві. Розвиток довільної уваги, дисциплінованості, орієнтування у приміщенні майстерні, ознайомлення зі зразками виробів.
14	4	Резерв		

2 КЛАС

(35 годин на рік, 1 година на тиждень)

№ з/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	4	Робота з природними матеріалами. Композиції з природних матеріалів, які застосовуються в побуті. Виготовлення композицій з природних матеріалів (насіння, плоди, крупи). Послідовність дій та безпека праці під час виготовлення виробів з природних матеріалів на площині. Практична робота. Виготовлення	<i>Учень:</i> – <i>називає</i> композиції з природних матеріалів, які застосовуються в побуті; – <i>має</i> уявлення про виготовлення композицій з природних матеріалів; – <i>розкриває</i> послідовність дій під час виготовлення виробів з природних матеріалів на площині;	Формування способу обстеження різних природних матеріалів. Розвиток дотику. Розвиток сенсорно-перцептивної діяльності, дрібної моторики. Розвиток орієнтування на площині, координації рухів,

		<p>аплікації з паперу на вибір дітей (“Літні канікули”, “Краса природи” тощо). Виготовлення з природних матеріалів предметних і сюжетних аплікацій, композицій (букетів, пейзажів, казкових героїв тощо). Створення сюжетних композицій з елементами творчості (парна, групова робота).</p>	<p>– <i>вміє</i> виготовляти предметні та сюжетні аплікації з паперу і природних матеріалів в парі та групі; – <i>володіє</i> навичками створення нескладних сюжетних композицій з елементами творчості.</p>	<p>формування способів дій. Розвиток творчої діяльності. Застосування безпечних прийомів роботи.</p>
2	2	<p>Аплікація з використанням ниток. Застосування ниток. Види ниток. Послідовність дій під час виготовлення аплікацій з ниток. Інструменти для роботи та прийоми їхнього застосування. Практична робота. Виготовлення аплікації з використанням ниток (по контуру відповідно отворам-проколам, зроблених на картоні). Виготовлення аплікацій з засипанням малюнка різаними нитками та їх приклеювання.</p>	<p><i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про застосування ниток; – <i>називає</i> види ниток; – <i>розкриває</i> послідовність дій під час виготовлення аплікацій з ниток; – <i>називає</i> інструменти для виготовлення аплікацій з ниток і правила безпечної роботи з ними; – <i>вміє</i> виготовляти аплікації з використанням ниток.</p>	<p>Конкретизація уявлень про нитки та їх властивості. Розвиток, дрібної моторики, тактильної чутливості пальців рук. Удосконалення дотику, прийомів роботи з наддрібними деталями, орієнтування в мікропросторі. Розвиток загально трудових умінь, зацікавленого ставлення до виробу.</p>
3	4	<p>Згинання і складання паперу. Аплікації з паперу і картону. Види паперу і картону. Властивості картону. Галузі застосування паперу і картону. Послідовність дій під час виготовлення аплікацій з паперу і картону за шаблоном. Практична робота. Виготовлення сюжетних аплікацій з паперу і картону. Виготовлення з деталей геометричної форми паперових макетів килимів, прикрас, елементів лицарських обладунків. Виготовлення декоративної листівки,</p>	<p><i>Учень:</i> – <i>має</i> уявлення про галузі застосування паперу і картону; – <i>називає</i> види паперу і картону; – <i>виділяє</i> властивості картону; – <i>знає</i> послідовність дій під час виготовлення аплікацій з паперу і картону; – <i>вміє</i> виготовляти сюжетні аплікації з паперу і картону за шаблоном; – <i>володіє</i> навичками виготовлення декоративних виробів з деталей геометричної форми.</p>	<p>Конкретизація уявлень про використання паперу. Розвиток дотику. Формування способів обстеження та дій з папером. Розвиток ручного самоконтролю. Формування способів дій з папером. Формування вміння працювати за зразком та інструкцією.</p>

		конверта тощо.		
4	2	Паперові об'ємні фігури. Елементи графічної грамоти. Правила розмічання на папері і картоні. Лінії. Розгортки прямокутних й циліндричних форм. Послідовність дій під час виготовлення паперових об'ємних фігур. Практична робота. Виготовлення ялинкових прикрас об'ємної форми, подарункових коробочок тощо.	Учень: – має загальні уявлення про графічні елементи; – знає правила розмічання на папері і картоні; – вміє креслити лінії і розгортки прямокутної та циліндричної форми; – розкриває послідовність дій під час виготовлення паперових об'ємних фігур; – володіє навичками виготовлення прикрас об'ємної форми.	Розвиток візуально-дотикової й орієнтувальної діяльності. Формування вмінь аналізувати графічний (рельєфний) наочний матеріал, порівнювати, узагальнювати, планувати та контролювати практичні дії.
5	2	Орнамент. Види орнаменту. Декоративно-ужиткове мистецтво. Послідовність дій під час виготовлення орнаментів. Практична робота. Виготовлення орнаментів у смужці. Виготовлення орнаментів на прямокутній та круглій основах.	Учень: – має загальні уявлення про орнамент; – називає види орнаменту; – знає що таке декоративно-ужиткове мистецтво; – розкриває послідовність дій під час виготовлення орнаментів; – вміє виготовляти орнаменти на прямокутній та круглій основах.	Збагачення уявлень про декорування виробів, національні традиції декоративно-ужиткового мистецтва. Розвиток уяви, зв'язного мовлення описового характеру, зацікавленого ставлення до виробу.
6	3	Оригамі. Історія виникнення оригамі. Пластика паперу. Послідовність дій під час виготовлення оригамі. Підготовка стартового аркуша для майбутнього виробу. Практична робота. Створення за схемою фігур літачка, човника, котика, песика тощо. Створення квітів у техніці оригамі.	Учень: – має загальні уявлення про пластику паперу й оригамі; – знає історію виникнення оригамі; – розкриває послідовність дій під час виготовлення оригамі; – вміє підготувати стартовий аркуша для майбутнього виробу; – володіє навичками створення за зразком найпростіших оригамі.	Розвиток уявлень про властивості паперу, техніки роботи з папером. Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю. Формування умінь самостійного виконання практичних завдань за інструкцією.
7	3	Витинанка. Витинанка як вид народних ремесел України. Послідовність дій під час виготовлення витинанок. Безпека праці з	Учень: – має загальні уявлення про техніку витинанки;	Формування предметно-практичної діяльності на основі розвитку умінь

		інструментом. Практична робота. Виготовлення сніжинок, серветок, мережок технікою витинанки.	– <i>розкриває</i> послідовність дій під час виготовлення витинанок; – <i>вміє</i> виготовляти сніжинки, серветки, мережки технікою витинанки.	планувати та виконувати практичні дії за інструкційною картою, зразком або власним задумом.
8	4	Робота з пластиліном на площині з елементами творчості. Пластилін та його застосування. Загальне уявлення про виробництво пластиліну. Послідовність виготовлення виробів на площині з пластиліну. Практична робота. Виготовлення виробів з пластиліну за завданням вчителя. Ліплення сюжетних композицій (парно, групами) на задану вчителем тему.	Учень: – <i>має</i> загальні уявлення про пластилін та його застосування; – <i>розкриває</i> послідовність виготовлення виробів на площині з пластиліну; – <i>вміє</i> виготовляти вироби з пластиліну за завданням вчителя; – <i>володіє</i> навичками ліплення сюжетних композицій (в парі, в групі) на задану вчителем тему.	Розвиток уявлень щодо використання глини та пластиліну. Становлення діяльності на основі вмінь організації робочого місця, формування позитивного ставлення до її результатів. Розвиток дрібної моторики, мускулатури пальців.
9	1	Самообслуговування. Культура харчування. Правила поведінки за столом. Столовий посуд різного призначення. Сервірування столу. Практична робота. Сервірування столу.	Учень: – <i>має</i> загальні уявлення про культуру харчування; – <i>знає</i> правила поведінки за столом; – <i>розуміє</i> призначення столового посуду; – <i>володіє</i> початковими навичками сервірування столу.	Розвиток уявлень про харчування та харчові продукти. Формування уявлень про столовий етикет та культуру споживання їжі.
10	1	Самообслуговування. Одяг і взуття. Правила догляду за одягом і взуттям. Шиття. Інструменти та матеріали для шиття. Послідовність дій під час шиття. Практична робота. Пришивання гудзиків.	Учень: – <i>має</i> загальні уявлення про правила догляду за одягом і взуттям; – <i>називає</i> інструменти та матеріали для шиття; – <i>знає</i> послідовність дій під час шиття; – <i>вміє</i> пришивати гудзики.	Конкретизація уявлень про типові інструменти та ручні знаряддя праці, їх використання у побуті. Розвиток дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження, координації рухів пальців обох рук.
11	3	Макетування. Виготовлення і оздоблення об'ємних виробів. Розмічання розгорток. Пінопласт як штучний матеріал для макетування. Послідовність дій під час	Учень: – <i>має</i> загальні уявлення про виготовлення і оздоблення об'ємних виробів; – <i>називає</i> штучні матеріали для	Розвиток конструктивної діяльності на основі складання макету на підставці. Розвиток просторового

		<p>виготовлення й оздоблення об'ємних виробів.</p> <p>Практична робота. Виготовлення макетів (сільської хати, багатоповерхового будинку тощо.).</p> <p>Виготовлення іграшкових меблів, транспортних засобів тощо з пінопласту.</p>	<p>макетування;</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>знає</i> що таке розгортка виробу; – <i>володіє</i> навичками розмічання розгортки; – <i>розкриває</i> послідовність дій під час виготовлення і оздоблення об'ємних виробів; – <i>вміє</i> виготовляти макети виробів з штучних матеріалів. 	<p>уявлення на основі визначення місця розташування деталей виробу.</p> <p>Формування вмінь пропорційно співвідносити розміри деталей виробу з технічним малюнком.</p>
12	2	<p>Екскурсії. Ознайомлення з традиційними народними ремеслами в Україні. Екскурсія до майстерні з традиційними народними ремеслами, на підприємство (майстерню) з обробки деревини, металу, тканини.</p> <p>Обговорення екскурсії – яку продукцію випускають, яке обладнання застосовується, професії людей, які працюють.</p> <p>Теми бесід на уроці: “Знайомимось з професіями”, “Навіщо людина працює”, “Діло майстра хвалить”, “Професії моїх батьків”, “Коли я виросту...” тощо.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>називає</i> традиційні народні ремесла в Україні; – <i>має</i> загальні уявлення про виготовлення виробів на підприємствах та в майстернях з традиційними народними ремеслами; – <i>характеризує</i> професії людей, які працюють на підприємствах з обробки деревини, металу, тканини; – <i>знає</i> продукцію, яку виготовляють на підприємствах та в майстернях з традиційними народними ремеслами; – <i>пояснює</i> призначення обладнання та інструментів, які використовують фахівці; – <i>вміє</i> проаналізувати й узагальнити результати екскурсії. 	<p>Розширення уявлень учнів про сфери трудової діяльності людини.</p> <p>Активізація пізнавального інтересу до технологічної діяльності людини у побуті та на виробництві.</p> <p>Розвиток уявлень про типові інструменти та ручні знаряддя праці, обладнання, їх використання у сучасних технологічних процесах у побуті й на виробництві.</p> <p>Розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами виробів, технологічних процесів виробничої діяльності.</p>
13	4	Резерв		

3 КЛАС

(35 годин на рік, 1 година на тиждень)

№ з/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
-------	------------	-----------------------------	---	--

1	3	<p>Витинанка. Загальні відомості про техніку виготовлення витинанок. Послідовність робіт під час виготовлення виробів технікою “витинанки”. Прийоми роботи інструментом.</p> <p>Практична робота. Виготовлення виробів відомими техніками на задану вчителем тему (“Мої літні канікули”, “Ось і вересень прийшов” тощо). Виготовлення листівок, серветок способом витинанок.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – має загальні уявлення про техніку виготовлення витинанок; – розкриває послідовність дій під час виготовлення виробів технікою “витинанки”; – володіє прийомами роботи інструментом; – вміє виготовляти листівки та серветки технікою витинанки; – володіє початковими навичками виготовлення виробів технікою витинанки на задану вчителем тему. 	<p>Формування предметно-практичної діяльності на основі виконання практичних дій за показом та інструкцією. Розвиток мислення та пізнавальної діяльності на основі аналізу виробів. Розвиток координації рухів. Виховання охайності та організованості.</p>
2	2	<p>Мозаїка. Торцювання (контурне). Загальні відомості про виготовлення мозаїки технікою торцювання. Основні прийоми роботи та послідовність виконання мозаїки технікою торцювання.</p> <p>Практична робота. Виготовлення контурної мозаїки технікою торцювання.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – має загальні уявлення про виготовлення мозаїки технікою торцювання; – пояснює сутність контурного торцювання під час виготовлення мозаїки; – знає основні прийоми роботи та послідовність виконання мозаїки; – володіє початковими навичками виготовлення контурної мозаїки технікою торцювання. 	<p>Розвиток аналізуючого обстеження, дотикового сприймання, дрібної моторики, координації рухів. Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю, стимулювання самостійної практичної діяльності.</p>
3	2	<p>Квілінг. Загальні відомості про техніку квілінг. Основні прийоми роботи та послідовність виготовлення виробів технікою витинанки.</p> <p>Практична робота. Виготовлення виробів вільної тематики технікою квілінг.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – має загальні уявлення про виготовлення аплікацій технікою квілінг; – розкриває загальні відомості про техніку квілінг; – знає основні прийоми роботи та послідовність виготовлення виробів технікою витинанки; – володіє початковими навичками виготовлення виробів технікою квілінг. 	<p>Розвиток сенсорних дій обстежувального характеру, дрібної моторики. Удосконалення орієнтування у мікропросторі. Формування прийомів виконання практичних дій відповідно до алгоритму виготовлення виробу.</p>
4	3	<p>Оригамі. Виготовлення об’ємних виробів технікою оригамі. Інструменти і</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – має загальні уявлення про виготовлення 	<p>Формування предметно-практичної практичної</p>

		<p>пристосування для роботи в техніці оригамі. Практична робота. Створення об'ємних виробів технікою оригамі (квіти, фігурки звірів, птахів, тощо.).</p>	<p>об'ємних виробів технікою оригамі; – <i>називає</i> інструменти і пристосування для роботи в техніці оригамі; – <i>вміє</i> створювати об'ємні вироби технікою оригамі.</p>	<p>діяльності на основі виконання трудових дій за показом та поясненням. Розвиток умінь здійснювати самоконтроль (порівнювати свій виріб зі зразком).</p>
5	2	<p>Робота з пластиліном. Вироби об'ємної форми. Рельєф. Барельєф. Об'ємна фігура. Послідовність виготовлення об'ємних виробів з пластиліну. Практична робота. Виготовлення з пластиліну барельєфних форм. Виготовлення з пластиліну об'ємних сюжетних композицій за вибором вчителя.</p>	<p><i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про вироби об'ємної форми; – <i>пояснює</i>, що таке рельєф і барельєф; – <i>розкриває</i> послідовність виготовлення об'ємних виробів з пластиліну; – <i>вміє</i> виготовляти з пластиліну барельєфні форми; – <i>володіє</i> початковими навичками виготовлення з пластиліну об'ємних сюжетних композицій за вибором вчителя.</p>	<p>Формування способів орієнтувальних дій, з'єднання деталей, планувальних дій. Розвиток дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження, координації рухів пальців обох рук. Розвиток умінь виконувати практичні дії за наочною опорою (зразком, малюнком).</p>
6	2	<p>Комбінування природних і пластичних матеріалів. Послідовність дій під час виготовлення виробів з природних матеріалів і пластиліну. Практична робота. Виготовлення виробів з природних матеріалів та пластиліну.</p>	<p><i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про комбінування природних і пластичних матеріалів у виробках; – <i>розкриває</i> послідовність дій під час виготовлення виробів з природних матеріалів і пластиліну; – <i>вміє</i> виготовляти вироби з природних матеріалів та пластиліну.</p>	<p>Уточнення уявлень про властивості природних матеріалів та можливості їх використання. Формування цілісності сприймання. Розвиток умінь аналізувати готові предмети, виділяючи їх частини та визначати технологію виготовлення.</p>
7	1	<p>Робота з текстильними волокнами та нитками. Властивості текстильних волокон та ниток. Особливості з'єднання та правила різання текстильних ниток і волокон. Практична робота. Виготовлення аплікацій з ниток на площині.</p>	<p><i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про роботу з текстильними волокнами та нитками; – <i>знає</i> властивості текстильних волокон та ниток; – <i>розкриває</i> особливості з'єднання та правила різання текстильних ниток і волокон;</p>	<p>Розвиток уявлень про текстильні матеріали та їх використання у побуті. Розвиток обстежувальної діяльності та мовлення на основі розвитку умінь давати словесний опис власного творчого задуму. Розвиток</p>

			– <i>вміє</i> виготовляти аплікації з ниток на площині.	загально трудових умінь, зацікавленого ставлення до виробу.
8	2	Аплікація з тканини. Види та властивості тканин. Використання тканин. Прийоми різання тканини та особливості її з'єднання з папером. Безпека праці. Практична робота. Виготовлення аплікацій з використанням тканини.	Учень: – <i>знає</i> види та властивості тканин; – <i>має</i> загальні уявлення про використання тканин; – <i>розкриває</i> особливості різання тканини та її з'єднання з папером; – <i>вміє</i> виготовляти аплікації з використанням тканини.	Формування практичної діяльності на основі виконання трудових дій за показом та поясненням. Розвиток координації рухів – формування охайності та організованості.
9	2	Виготовлення об'ємних фігур з дроту. Прийоми роботи з м'яким дротом (одножильний дріт), його загинання при конструюванні виробів. Вимірювання заготовок необхідної довжини та різання. Скручування дроту. Практична робота. Виготовлення з дроту виробів технікою вигинання та скручування (силуетів тварин, людей, птахів, тощо.).	Учень: – <i>має</i> загальні уявлення про виготовлення об'ємних фігур з дроту; – <i>знає</i> прийоми роботи з м'яким одножильним мідним дротом; – <i>володіє навичками</i> вимірювання, загинання, скручування та різання дроту; – <i>вміє</i> виготовляти з дроту вироби технікою вигинання та скручування.	Розвиток уявлень дітей про дріт та його використання у виробках. Розвиток аналізуючого обстеження, дрібної моторики. Формування початкових умінь користуватись слюсарним інструментом для роботи з дротом.
10	2	Бісероплетіння. Особливості виготовлення виробів з бісеру. Матеріали для бісероплетіння. Послідовність виконання операцій нанизування бісеру на основу. Практична робота. Виготовлення плоских виробів (намиста, ланцюжки тощо) технікою нанизування бісеру.	Учень: – <i>має</i> загальні уявлення про бісероплетіння; – <i>називає</i> матеріали для бісероплетіння; – <i>знає</i> особливості виготовлення виробів з бісеру; – <i>розкриває</i> послідовність дій під час виготовлення виробів технікою бісероплетіння; – <i>вміє</i> виготовляти плоскі вироби технікою бісероплетіння.	Розвиток дрібної моторики, тактильної чутливості пальців рук. Удосконалення дотику, прийомів роботи з наддрібними деталями, орієнтування в мікропросторі. Формування елементів самостійності у діяльності.
11	2	Мозаїка з природних і штучних матеріалів. Основні прийоми та послідовність виготовлення мозаїки з	Учень: – <i>має</i> загальні уявлення про мозаїку з природних і штучних матеріалів;	Уточнення уявлень про властивості природних матеріалів та можливості їх

		природних і штучних матеріалів. Практична робота. Створення мозаїки з природних і штучних матеріалів.	– <i>знає</i> основні прийоми та послідовність виготовлення мозаїки з природних і штучних матеріалів; – <i>вміє</i> створювати мозаїку з природних і штучних матеріалів.	використання. Формування цілісності сприймання. Розвиток уяви, естетичного сприймання.
12	2	Декорування виробів. Способи декорування виробів. Орнамент. Писанка як один з символів України. Декорування писанок. Практична робота. Виготовлення аплікацій писанки відомими техніками. Декорування писанки.	<i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про декорування виробів; – <i>називає</i> способи декорування виробів; – <i>знає</i> що таке орнамент; – <i>характеризує</i> писанку як одним із символів України; – <i>розкриває</i> послідовність дій під час декорування писанок; – <i>вміє</i> виготовляти аплікації писанки відомими техніками; – <i>володіє</i> початковими навичками декорування писанки.	Збагачення уявлень про декорування виробів, національні традиції декоративно-ужиткового мистецтва. Виховання естетичного смаку під час оздоблення виробу, доборі кольорів та візерунків. Розвиток уяви, зв'язного мовлення описового характеру, зацікавленого ставлення до виробу.
13	1	Самообслуговування. Культура харчування. Правила поведінки за столом. Сервірування святкового столу. Складання серветок. Практична робота. Складання серветок для сервірування святкового столу (свічка, парус, тощо).	<i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про культуру харчування; – <i>знає</i> правила поведінки за столом; – <i>розуміє</i> специфіку сервірування святкового столу. – <i>розкриває</i> послідовність складання серветок; – <i>вміє</i> складати серветки для святкового столу.	Формування уявлень про столовий етикет та культуру споживання їжі. Удосконалення рухової сфери шляхом відпрацювання точності, злагодженості, координованості рухів.
14	1	Самообслуговування. Одяг і взуття. Оздоблення одягу та взуття. Вишивка. Інструменти та матеріали для вишивки. Послідовність оздоблення виробів вишивкою. Практична робота. Виготовлення	<i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про оздоблення одягу та взуття; – <i>знає</i> що таке вишивка; – <i>називає</i> інструменти та матеріали для вишивки;	Розвиток уявлень, обстежувальної діяльності та мовлення на основі розвитку словесного опису, відповідей на запитання та зацікавленого ставлення до виробу.

		найпростішого виду мережки.	– <i>розкриває</i> послідовність оздоблення виробів вишивкою; – <i>вміє</i> виготовляти мережки.	
15	2	Виготовлення і оздоблення виробів об'ємної форми. Виготовлення об'ємних виробів з коробок, упаковок та самостійно виготовлених об'ємних деталей. Оздоблення виготовлених виробів відомими техніками та матеріалами. Практична робота. Виготовлення та оздоблення виробів об'ємної форми (транспортних засобів, будинків, роботів тощо.).	Учень: – <i>має</i> загальні уявлення про виготовлення і оздоблення виробів об'ємної форми; – <i>знає</i> специфіку виготовлення виробів об'ємної форми з коробок, упаковок та самостійно виготовлених об'ємних деталей; – <i>розкриває</i> послідовність дій під виготовлення та оздоблення виробів відомими техніками та матеріалами; – <i>вміє</i> виготовляти та оздоблювати вироби об'ємної форми.	Розвиток просторового орієнтування та мислення. Розвиток уявлень про предмети довкілля. Формування загально трудових умінь: аналізувати виріб за формою, розміром, планувати послідовність робіт, здійснювати самоконтроль. Розвиток навичок працювати за завданням учителя і самостійно.
16	2	Екскурсії. Екскурсії до шкільної майстерні, присадибної ділянки, на виробництво, в державну або приватну організацію. Ознайомлення (без входу в небезпечну зону) та фіксація засобами відео та фото техніки виробничої діяльності працівників підприємства, спостереження на відстані дозволених правилами безпеки життя за дією транспортних засобів і механізмів. Обговорення результатів екскурсії.	Учень: – <i>має</i> загальні уявлення про діяльність старшокласників у майстерні та на присадибній ділянці, людини на виробництві в державному або ж приватному секторі; – <i>називає</i> зміст, умови, засоби та результати праці професії батьків; – <i>вміє</i> проаналізувати й узагальнити результати екскурсії.	Розвиток мислення на основі засвоєння інформації про сфери трудової діяльності людини. Розвиток мовлення на основі засвоєння нових слів-термінів стосовно виробничої та трудової діяльності людини.
17	4	Резерв		

4 КЛАС

(35 годин на рік, 1 година на тиждень)

№ з/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	2	Конструювання рухомих моделей з	Учень:	Розвиток наочно-логічного та

		<p>картону та паперу. Загальні відомості про способи виготовлення рухомих моделей з паперу і картону.</p> <p>Практична робота. Виготовлення виробів відомими техніками на вибір учнів (“Мої літні канікули” тощо).</p> <p>Виготовлення паперових моделей з рухомими деталями.</p>	<p>– має загальні уявлення про конструювання рухомих моделей з картону та паперу;</p> <p>– <i>знає</i> способи виготовлення рухомих моделей з паперу та картону.</p> <p>– <i>вміє</i> обирати та виготовляти вироби відомими техніками;</p> <p>– <i>володіє початковими навичками</i> виготовлення паперових моделей з рухомими деталями.</p>	<p>наочно-дійового мислення на основі конструювання з паперу.</p> <p>Удосконалення орієнтування у мікропросторі при роботі з дрібними деталями.</p> <p>Формування вмінь добирати деталі конструкції за зразком, інструкційною картою.</p>
2	2	<p>Сюжетна витинанка. Уявлення про особливості сюжетних витинанок різних регіонів України. Послідовність виготовлення виробів технікою витинанки.</p> <p>Практична робота. Виготовлення композицій силуетів героїв казок технікою витинанки.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– <i>знає</i> що таке сюжетна витинанка;</p> <p>– <i>має</i> загальні уявлення про особливості сюжетних витинанок різних регіонів України;</p> <p>– <i>розкриває</i> послідовність виготовлення виробів технікою витинанки;</p> <p>– <i>вміє</i> виготовляти вироби технікою витинанки.</p>	<p>Розвиток мовлення і образного мислення.</p> <p>Розвиток уяви, вміння визначити яскраві моменти сюжету для їх подальшої ілюстрації.</p> <p>Удосконалення вміння складати розповіді з опорою на малюнок.</p>
3	2	<p>Оригамі. Створення об’ємних фігур технікою оригамі за зразком. Доповнення оригамі додатковими елементами та оздоблення за власним задумом.</p> <p>Практична робота. Створення об’ємних фігур технікою оригамі (жабка, журавлик тощо) з елементами творчості.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– <i>знає</i> що таке оригамі;</p> <p>– <i>розкриває</i> послідовність виготовлення об’ємних фігур технікою оригамі;</p> <p>– <i>вміє</i> доповнити оригамі додатковими елементами та оздобити за власним задумом;</p> <p>– <i>володіє початковими навичками</i> створення об’ємних фігур технікою оригамі з елементами творчості.</p>	<p>Формування предметно-практичної практичної діяльності на основі виконання трудових дій за зразком.</p> <p>Розвиток умінь здійснювати самоконтроль (порівнювати свій виріб зі зразком).</p>
4	1	<p>Виготовлення штучних квітів об’ємної форми. Послідовність виготовлення штучних квітів об’ємної форми. Способи кріплення елементів.</p> <p>Практична робота. Виготовлення</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– <i>має</i> загальні уявлення про виготовлення штучних квітів об’ємної форми;</p> <p>– <i>розкриває</i> послідовність дій під час виготовлення штучних квітів об’ємної</p>	<p>Розвиток творчих здібностей.</p> <p>Формування послідовності виконання дій.</p> <p>Удосконалення візуально-дотикової й орієнтувальної</p>

		листівок, квітів об'ємної форми.	форми; – <i>знає</i> способи кріплення елементів виробу; – <i>вміє</i> виготовляти вироби об'ємної форми.	діяльності. Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю, стимулювання самостійної практичної діяльності.
5	2	Колаж. Поняття про колаж. Комбінування різноманітних матеріалів для створення композиції-колажу. Практична робота. Виготовлення сюжетної композиції-колажу за власним задумом.	<i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про колаж; – <i>розкриває</i> специфіку комбінування різноманітних матеріалів для створення композицій-колажів; – <i>вміє</i> виготовляти сюжетні композиції-колажі за власним задумом.	Розвиток аналізуючого обстеження, дотикового сприймання, дрібної моторики, координації рухів. Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю, стимулювання самостійної практичної діяльності.
6	3	Робота з пластиліном. Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми з пластиліну за власним задумом. Практична робота. Виготовлення з пластиліну об'ємних фігур тварин, казкових героїв з творчим доповненням. Створення колективних композицій з виготовлених виробів із запропонованої вчителем тематики.	<i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про виготовлення виробів з пластиліну; – <i>розкриває</i> послідовність виготовлення виробів об'ємної форми з пластиліну за власним задумом; – <i>вміє</i> виготовляти з пластиліну об'ємні фігури й творчо доповнювати їх; – <i>володіє навичками</i> створення колективних композицій з виготовлених виробів.	Розвиток моторики. Розвиток умінь виконувати трудові дії за наочною опорою (зразком, показом, малюнком) та власним задумом. Збагачення уявлень про предмети навколишнього середовища та їх властивості: форми, величини, пропорцій. Виховання позитивних якостей особистості, умінь працювати в колективі.
7	1	Бісероплетіння. Послідовність виготовлення об'ємних виробів технікою бісероплетіння. Практична робота. Виготовлення об'ємних виробів з бісеру (квітів, тварини, ялинкових прикрас тощо.)	<i>Учень:</i> – <i>має</i> загальні уявлення про бісероплетіння; – <i>розкриває</i> послідовність дій під час виготовлення об'ємних виробів технікою бісероплетіння; – <i>вміє</i> виготовляти об'ємні вироби з бісеру.	Розвиток дрібної моторики, тактильної чутливості пальців рук. Удосконалення дотику, прийомів роботи з наддрібними деталями, орієнтування в мікропросторі.
8	2	Робота з сучасними штучними	<i>Учень:</i>	Конкретизація уявлень про

		<p>матеріалами. Властивості штучних матеріалів: пластик, поролон, синтепон, вата. Послідовність виготовлення простих виробів з використанням пластику, поролону, синтепону, вати.</p> <p>Практична робота. Виготовлення виробів з сучасних штучних матеріалів.</p>	<p>– <i>знає</i> властивості штучних матеріалів (пластику, поролону, синтепону, вати);</p> <p>– <i>має</i> загальні уявлення про виготовлення виробів з сучасних штучних матеріалів;</p> <p>– <i>знає</i> послідовність виготовлення простих виробів з пластику, поролону, синтепону та вати;</p> <p>– <i>вміє</i> виготовляти вироби з сучасних штучних матеріалів.</p>	<p>властивості штучних матеріалів та можливості їх використання.</p> <p>Розвиток перцептивно-перетворюючої діяльності.</p> <p>Розвиток дотикового сприймання, навичок обстеження.</p> <p>Розвиток образної уяви та фантазії.</p>
9	2	<p>Плетіння. Способи плетіння зі стрічок, товстих ниток, шнурів. Основні прийоми роботи та послідовність виготовлення виробів технікою плетіння.</p> <p>Практична робота. Виготовлення виробів (ляльки-мотанки, закладки, сувенірів тощо) технікою плетіння.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– <i>має</i> загальні уявлення про плетіння виробів;</p> <p>– <i>називає</i> способи плетіння зі стрічок, товстих ниток, шнурів;</p> <p>– <i>знає</i> основні прийоми роботи та послідовність виготовлення виробів технікою плетіння;</p> <p>– <i>вміє</i> виготовляти вироби технікою плетіння.</p>	<p>Формування способів орієнтувальних дій, з'єднання деталей, планувальних дій.</p> <p>Розвиток дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження, координації рухів пальців обох рук.</p>
10	2	<p>Вишивання. Оздоблення виробів технікою вишивки. Основні прийоми роботи технікою вишивки. Витягування нитки з основи. Шов вперед голкою. Шов назад голкою. Послідовність виготовлення виробів технікою вишивки.</p> <p>Практична робота. Оздоблення виробів (серветки, носової хустинки) технікою вишивки.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p>– <i>має</i> загальні уявлення про оздоблення виробів технікою вишивки;</p> <p>– <i>називає</i> основні прийоми роботи в техніці вишивки;</p> <p>– <i>знає</i> як витягувати нитки з основи;</p> <p>– <i>вміє</i> виконувати шов вперед голкою та шов назад голкою;</p> <p>– <i>розкриває</i> послідовність виготовлення виробів технікою вишивки.</p> <p>– <i>володіє</i> початковими навичками оздоблення виробів технікою вишивки.</p>	<p>Конкретизація уявлень про типові інструменти та ручні знаряддя праці, їх використання у сучасних технологічних процесах у побуті й на виробництві.</p> <p>Розвиток процесів пізнавальної діяльності, дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження, координації рухів пальців обох рук.</p> <p>Виховання наполегливості та охайності.</p>

11	3	<p>Об'ємна аплікація з тканини та гудзиків. Послідовність виготовлення об'ємної аплікації на тканині з використанням гудзиків. Пришивання гудзиків.</p> <p>Практична робота. Виготовлення об'ємних виробів (картин, листівок, сюжетів українських народних казок тощо).</p> <p>Виготовлення найпростішої м'якої іграшки.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – має загальні уявлення про об'ємну аплікацію з тканини та гудзиків; – пояснює послідовність виготовлення об'ємної аплікації на тканині з використанням гудзиків; – знає як пришивати гудзики; – вміє виготовляти об'ємні аплікації на тканині з використанням гудзиків; – володіє навичками виготовлення найпростішої м'якої іграшки. 	<p>Конкретизація уявлень про типові інструменти та ручні знаряддя праці, матеріали, їх використання у побуті.</p> <p>Розвиток аналізуючого обстеження, дрібної моторики, координації рухів рук та пальців рук.</p> <p>Розвиток творчого мислення, естетичного сприймання.</p>
12	1	<p>Об'ємні фігури з дроту. М'який дріт (одножильний дріт). Властивості дроту. Згинання дроту. Закручування дроту на циліндричну основу. Послідовність виготовлення об'ємних виробів з дроту.</p> <p>Практична робота. Виготовлення об'ємних виробів (образів людей, звірів, технічних засобів тощо) з дроту.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – має загальні уявлення про виготовлення об'ємних фігур з дроту; – характеризує властивості м'якого одножильного дроту; – знає як згинати та закручувати дріт на циліндричну основу; – розкриває послідовність виготовлення об'ємних виробів з дроту; – вміє виготовляти об'ємні вироби з дроту. 	<p>Розвиток уявлень дітей про дріт та його використання у виробах.</p> <p>Розвиток аналізуючого обстеження, дрібної моторики.</p> <p>Розвиток кінестетичного сприймання, координації рухів, самоконтролю рухів та м'язових зусиль.</p> <p>Розвиток уявлень про предмети довкілля.</p>
13	1	<p>Декоративне панно. Послідовність виготовлення декоративних панно. Способи з'єднання деталей (пластилін, клей, гіпс) об'ємних виробів.</p> <p>Практична робота. Виготовлення декоративного панно (парне, групове) за власним задумом.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – має загальні уявлення про декоративне панно; – пояснює послідовність виготовлення декоративних панно; – знає способи з'єднання деталей об'ємних виробів; – вміє працювати в парі, групі під час виготовлення декоративного панно; – володіє початковими навичками виготовлення декоративного панно за власним задумом. 	<p>Розвиток аналізуючого обстеження на основі умінь розрізняти матеріали за їх властивостями.</p> <p>Удосконалення зорово-моторної координації, дрібної моторики рук у процесі створення композицій.</p> <p>Виховання позитивних якостей особистості, умінь працювати в колективі.</p>

14	2	<p>Художнє оздоблення та дизайн. Декорування створених виробів раніше засвоєними техніками та відомими матеріалами.</p> <p>Практична робота. Виготовлення декоративних виробів.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>розуміє</i> значення художнього оздоблення та дизайну; – <i>має</i> загальні уявлення про декорування виробів; – <i>називає</i> техніки та матеріали для декорування виробів; – <i>вміє</i> виготовляти декоративні вироби. 	<p>Збагачення уявлень про декорування виробів.</p> <p>Розвиток творчих здібностей та естетичного сприймання.</p> <p>Розвиток уяви, зв'язного мовлення описового характеру, зацікавленого ставлення до виробу.</p>
15	1	<p>Самообслуговування. Одяг і взуття. Моделювання одягу. Послідовність створення і декорування одягу та взуття.</p> <p>Практична робота. Створення і декорування моделей одягу та взуття з паперу та картону.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>має</i> загальні уявлення про одяг і взуття; – <i>пояснює</i> послідовність створення і декорування одягу та взуття; – <i>володіє</i> початковими навичками створення і декорування моделей одягу та взуття з паперу та картону. 	<p>Уточнення уявлень про види одягу та взуття.</p> <p>Збагачення активного словника назвами одягу та взуття.</p> <p>Розвиток мислення, орієнтування в способі виконання практичного завдання.</p>
16	2	<p>Пап'є-маше. Ознайомлення з технікою пап'є-маше. Послідовність виготовлення виробів технікою пап'є-маше.</p> <p>Практична робота. Виготовлення декоративної тарілочки (попарне, групове, колективне) за вибором вчителя.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>має</i> загальні уявлення про техніку пап'є-маше; – <i>знає</i> послідовність виготовлення виробів технікою пап'є-маше; – <i>вміє</i> працювати в парі та групі під час виготовлення виробів технікою пап'є-маше; – <i>володіє початковими навичками</i> виготовлення декоративних виробів технікою пап'є-маше. 	<p>Розширення уявлень про застосування паперу у виробках.</p> <p>Розвиток аналізуючого обстеження, дотику, процесів пізнавальної діяльності.</p> <p>Виховання позитивних якостей: наполегливості та цілеспрямованості, вміння працювати в колективі.</p>
17	2	<p>Екскурсії. Екскурсії до промислових підприємств, організацій та об'єктів торгівлі (без входу в небезпечну зону).</p> <p>Ознайомлення з обладнанням, організацією праці та продукцією. Спостереження за роботою спеціалістів. Обговорення результатів екскурсії.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>має</i> уявлення про професії в державному та приватному секторі, в сфері надання послуг і в сфері торгівлі; – <i>називає</i> зміст, засоби та результати праці людини в різних сферах професійної діяльності людини; 	<p>Збагачення уявлень про сфери трудової діяльності людини.</p> <p>Конкретизація уявлень про сферу торгівлі, види товарів та послуг.</p> <p>Виховання навичок культури спілкування, збагачуючи</p>

		Тематика бесід на уроці: “Калейдоскоп професій”. “Підприємства нашого міста (селища)”. “Чи знаєш ти ціну праці?”.	– <i>вміє</i> проаналізувати, узагальнити та представити результати екскурсії; – <i>володіє</i> навичками індивідуальної, парної та групової роботи.	лексику словами звернення, запитання, подяки.
18	4	Резерв		

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ СЛІПИХ ТА ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ

«ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ»

Програму підготував: **Легкий О.М.**, к.пед.н., ст.н.сп., старший науковий співробітник лабораторії тифлопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

5 клас
ТЕХНІЧНА ПРАЦЯ
(35 годин на рік, 1 година на тиждень)

№ з/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	1	<p>Вступне заняття</p> <p>Знайомство з учнями. Показ майстерні та її обладнання, приладів та інструментів. Бесіда про працю та її значення у житті людей.</p> <p>Ознайомлення з правилами внутрішнього розпорядку в майстерні, загальними правилами безпеки праці, виробничої санітарії та особистої гігієни. Визначення кожному учню робочого місця. Вимоги щодо організації і тримання робочого місця в зразковому стані. Розподіл громадських обов'язків між учнями.</p>	<p><i>Учень:</i></p> <p><i>Характеризує</i> працю та її значення у житті людей.</p> <p><i>Наводить приклади</i> організації безпечної праці, правил внутрішнього розпорядку в майстерні.</p> <p><i>Усвідомлює</i> значення дотримання правил безпеки праці, внутрішнього розпорядку в майстерні.</p> <p><i>Виконує</i> вимоги щодо організації та стану робочого місця.</p>	<p>Розширення уявлень учнів про сфери трудової діяльності людини.</p> <p>Активізація пізнавального інтересу до технологічної діяльності людини у побуті та на виробництві.</p> <p>Розвиток довірливої уваги, дисциплінованості, орієнтування у приміщенні майстерні та на робочому місці.</p>

2	1	<p>Розділ 1. Технологічні процеси виготовлення виробів із конструкційних матеріалів</p> <p>Тема 1. Види технологічних процесів.</p> <p>Загальні відомості про виробничий процес та етапи виготовлення виробу.</p> <p>Призначення та будова вимірювальних та розміточних інструментів: масштабної лінійки з рельєфними поділками, спеціального приладу, кутника.</p>	<p><i>Характеризує</i> виробничий процес та етапи виготовлення виробу.</p> <p><i>Розпізнає</i> складові частини інструментів, пристроїв та устаткування, має уявлення про їх призначення.</p> <p><i>Наводить приклади</i> застосування інструментів, способів контролю за розмірами та якістю виробів.</p>	<p>Розвиток мислення, мовлення на основі збагачення словника назвами етапів та процесів виробничої діяльності.</p> <p>Розвиток аналізуючого обстеження, наочно-логічного мислення, оперативної та довготривалої пам'яті.</p>
3	4	<p>Тема 2. Робота з папером і картоном у поєднанні з іншими матеріалами.</p> <p>Види паперу (папір для писання, креслення, рисувальний, газетний) і картону, їх призначення, інструменти для картонажних робіт (ножиці, металеві лінійки з рельєфними поділками, картонажний ніж).</p> <p>Призначення, будова та прийоми роботи, застосування приладу для площинного розмічання паперу та картону. Паперовий клей. Поняття про розгортку та послідовність її виконання. Згинання паперу та картону.</p> <p>Правила техніки безпеки при роботі з папером і картоном.</p>	<p><i>Наводить приклади</i> використання паперу і картону.</p> <p><i>Вміє</i> користуватись інструментом для картонажних робіт.</p> <p><i>Застосовує</i> прилад для площинного розмічання паперу та картону.</p> <p><i>Має уявлення</i> про розгортку та послідовність її виконання.</p> <p><i>Уміє</i> правильно згинати папір та картон.</p> <p><i>Дотримується</i> правил техніки безпеки при роботі з папером і картоном.</p>	<p>Розвиток процесів пізнавальної діяльності, дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження.</p> <p>Розвиток уявлень дітей про види паперу і картону, їх використання у сучасних технологічних процесах у побуті й на виробництві.</p> <p>Розвиток сенсорно-перцептивної діяльності, координації рухів, дрібної моторики, процесів пізнавальної діяльності.</p> <p>Застосування безпечних прийомів роботи.</p>

4	4	<p>Тема 3. Виготовлення з деревини плоских деталей (виробів) з прямолінійним контуром.</p> <p>Породи деревини. Технологія виготовлення шпону та фанери. Поняття про пиломатеріали. Конструкції виробів, що їх виготовляють. Послідовність виготовлення плоских деталей з прямокутним контуром. Початкове уявлення про графічну документацію, креслення та ескізи плоскої деталі. Типи ліній (суцільна основна - лінія видимого контуру, суцільна тонка - лінії розмірні та виносні), нанесення розмірів. Виконання ескізу деталі, яку виготовлятимуть.</p>	<p><i>Називає та характеризує</i> породи деревини. <i>Має уявлення</i> про пиломатеріали та технологію їх виготовлення. <i>Визначає</i> послідовність виготовлення плоских деталей з прямокутним контуром. <i>Має уявлення</i> про графічну документацію, креслення та ескізи плоскої деталі. <i>Виконує</i> ескіз деталі за зразком.</p>	<p>Розвиток уявлень дітей про технологічні процеси виготовлення виробів з деревини. Формування вмінь орієнтуватися у типах ліній на кресленні, вміння співвідносити графічне зображення з об'єктом виготовлення. Формування способів орієнтувальних і планувальних дій. Розвиток наочно-логічного мислення.</p>
5	4	<p>Тема 4. Прийоми роботи ручними інструментами з використанням пристроїв.</p> <p>Будова і призначення верстака, масштабної лінійки з рельєфними поділками, спеціального столярного кутника, ножівки з обмежувачем, напилка, молотка, обценьків, пристроїв для розпилювання фанери і брусків під кутом, спеціального стусала. Призначення шаблонів та їх застосування.</p>	<p><i>Знає</i> будову і призначення верстака. <i>Розпізнає та називає</i> інструменти та пристрої, їх складові частини. <i>Пояснює</i> призначення та <i>наводить приклади</i> застосування інструментів та пристроїв. <i>Володіє</i> безпечними прийоми роботи з інструментами та пристроями.</p>	<p>Розвиток наочно-дійового мислення. Розвиток кінестетичного сприймання, координації рухів, самоконтролю рухів, м'язових зусиль. Збагачення активного словника назвами матеріалів, інструментів та приладдя для роботи з деревиною.</p>

6	4	<p>Тема 5. Технологія виготовлення деталей і виробів з дроту. Початкові відомості про дріт. Ознайомлення із зовнішнім виглядом, кольором і властивостями дроту. Магнітні властивості дроту, пружність і в'язкість. Використання властивостей дроту при виготовленні з нього різних виробів. Види дроту. Дріт з міді, алюмінію, сталі діаметром 1-2 мм. Прийоми та способи випрямлення, згинання, намотування дроту. Пристрої для випрямлення та згинання дроту. Правила техніки безпеки при роботі з дротом.</p>	<p><i>Розпізнає та характеризує</i> дріт та його властивості. <i>Наводить приклади</i> виробів з використанням дроту. <i>Пояснює</i> властивості різних видів дроту. <i>Володіє</i> безпечними прийомами згинання, випрямлення, намотування дроту. <i>Застосовує</i> пристрої для випрямлення та згинання дроту. <i>Дотримується</i> правил техніки безпеки при роботі з дротом.</p>	<p>Розвиток мислення та мовлення на основі аналізу властивостей різних видів дроту. Розвиток аналізуючого обстеження, дрібної моторики. Розвиток уявлень дітей про використання дроту у різних сферах виробництва та побуті. Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю, стимулювання самостійної практичної діяльності.</p>
7	6	<p>Розділ 2. Елементи машинознавства Тема 1. Механічний конструктор - найпростіша модель машини. Призначення механічного конструктора та його деталей. Правила користування механічним конструктором. Види з'єднань деталей між собою за допомогою гвинтів і гайок. Правила користування гайковими ключами і викруткою. Призначення валів, осей, колеса і з'єднання їх між собою. Правила техніки безпеки.</p>	<p><i>Розпізнає та називає</i> деталі механічного конструктора. <i>Володіє</i> прийомами з'єднань деталей за допомогою гвинтів і гайок. <i>Пояснює</i> призначення валів, осей, колеса, види з'єднань. <i>Користується</i> безпечними прийомами роботи з інструментами: гайковими ключами і викруткою.</p>	<p>Розвиток наочно-логічного мислення на основі аналізу деталей конструктора та їх призначення, послідовності виготовлення виробів з деталей конструктора. Розвиток аналізуючого обстеження, дрібної моторики, координації та самоконтролю рухів.</p>

8	2	<p>Розділ 3. Електромонтажні роботи Тема 1. Початкові електромонтажні роботи. Електрична енергія, її використання на виробництві та побуті. Загальні правила техніки безпеки при роботі з різними електроприладами. Початкові поняття про електричне коло та його елементи. Джерела електричної енергії, споживачі, сполучні проводи, вимикачі.</p>	<p>Характеризує <i>поняття про електричну енергію, її джерела та споживачі.</i> Характеризує <i>значення та застосування електричної енергії на виробництвах країни та в побуті.</i> Пояснює <i>правила безпечного користування електроприладами.</i></p>	<p>Розвиток уявлень про застосування електроенергії в побуті та на виробництві. Розвиток логічного мислення, мовлення, оперативної та довготривалої пам'яті. Формування безпечних прийомів застосування електроприладів у побуті.</p>
9	4	<p>Тема 2. Складання електричного кола. Призначення електричного конструктора, його деталі і правила користування ним. Призначення мікроарматури (патрон, вимикач, перемикач). Умовні позначення на електричних схемах (джерело струму, електрична лампа, вимикач та провідник). Поняття про провідники та ізолятори. Ізолювання за допомогою слюсарно-монтажних інструментів. Складання електричного кола кишенькового ліхтаря, електричного дзвоника, перевірка провідності електричного струму (провідники та ізолятори).</p>	<p>Розпізнає <i>деталі електричного конструктора.</i> Пояснює <i>правила безпечної роботи з електричним конструктором.</i> Розпізнає та називає <i>умовні позначення на електричних схемах.</i> Пояснює <i>роботу електричної схеми.</i> Характеризує та наводить приклади <i>провідників та ізоляторів електричного струму.</i> Складає з <i>деталей конструктора електричне коло кишенькового ліхтарика.</i> Дотримується <i>правил безпечної праці з електроприладами.</i></p>	<p>Збагачення активного словника назвами трудових дій та об'єктів, пристроїв та матеріалів. Розвиток наочно-логічного мислення на основі аналізу роботи електричних схем. Формування уявлень про ізоляційні матеріали та їх використання для захисту від ураження електричним струмом. Формування способів орієнтувальних дій, з'єднання деталей, планувальних дій.</p>
10	3	Варіативна частина(для хлопців)		
11	2	Експерсії на виробництво (для хлопців)		

5 клас
ОБСЛУГОВУЮЧА ПРАЦЯ
(35 годин на рік, 1 година на тиждень)

№ з/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1	1	<p>Вступне заняття. Узагальнення знань отриманих учнями на уроках праці в початковій школі. Поняття про технологію. Технологія як перетворююча діяльність. Основні види технологічної діяльності у побуті: приготування їжі, прання, пошиття одягу, ремонт квартири тощо. Поняття про техніку. Техніка у побуті. Правила внутрішнього розпорядку та безпечної праці в кабінеті. Практична робота. Вивчення правил внутрішнього розпорядку у кабінеті та загальних правил безпечної праці.</p>	<p><i>Характеризує:</i> технологію як перетворюючу діяльність. <i>Наводить приклади</i> технологічної діяльності у побуті. <i>Розпізнає і називає:</i> види побутової техніки. <i>Дотримується:</i> правил внутрішнього розпорядку та безпечної праці у кабінеті.</p>	<p>Розвиток уявлень дітей про сфери трудової діяльності людини. Активізація пізнавального інтересу до технологічної діяльності людини у побуті та на виробництві. Розвиток довільної уваги, дисциплінованості, орієнтування у приміщенні майстерні та на робочому місці.</p>

2	3	<p>Розділ 1. Раціональне ведення домашнього господарства Тема 1. Культура харчування. Обладнання кухні. Загальні відомості про харчування, його значення для життя людини. Відомості про раціональне харчування. Режими харчування підлітків. Обладнання кухні. Робоче місце для приготування їжі. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги під час приготування їжі. Нагрівальні прилади. Правила користування ними. Основні види посуду і кухонного інвентарю. Поняття про сервірування стола. Розміщення посуду на столі. Культура споживання їжі. Поведінка за столом. Практичні роботи. Ознайомлення з обладнанням кухні. Ознайомлення з різними видами посуду. Розміщення посуду і приборів на столі.</p>	<p><i>Характеризує:</i> значення харчування для життя людини, поняття про раціональне харчування, режим харчування підлітків. <i>Розпізнає і називає:</i> основні види посуду і кухонного інвентарю. <i>Розміщує:</i> правильно посуд на столі (тарілка, ложка, виделка, ніж, склянка, серветка). <i>Користується:</i> нагрівальними приладами, столовими приборами. <i>Дотримується:</i> правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог під час приготування їжі, правил поведінки за столом.</p>	<p>Розвиток навичок орієнтування у приміщенні та в найближчому оточенні. Розвиток розуміння зверненого мовлення. Розвиток дрібної моторики, координації рухів. Розвиток уваги та зосередженості під час безпечного користування нагрівальними приладами. Формування способів планувальних та орієнтувальних дій. Формування уявлень про столовий етикет та культуру споживання їжі. Формування прийомів безпечної праці.</p>
---	---	--	---	--

3	4	<p>Тема 2. Технологія приготування страв. Основні види харчових продуктів. Санітарно-гігієнічні вимоги до збереження харчових продуктів. Запобігання харчовим отруєнням. Первинна і теплова обробка харчових продуктів. Види бутербродів. Продукти, що використовуються для їх приготування. Бережливе ставлення до хліба. Технологія приготування бутербродів. Прийоми роботи ножем. Правила безпечної праці під час роботи з різальним інструментом. Санітарно-гігієнічні вимоги. Загальні правила сервірування бутербродного столу. Види гарячих напоїв. Їх значення для харчування людини. Посуд для приготування гарячих напоїв. Заварювання, як вид теплової обробки. Правила безпечної праці під час роботи з гарячими рідинами. Санітарно гігієнічні вимоги. Технологія приготування гарячих напоїв. Практична робота 1. <i>Приготування бутербродів.</i> Приготування бутербродів, визначення їх якості. Сервірування бутербродного стола. Практична робота 2. <i>Приготування гарячих напоїв.</i> Приготування гарячих напоїв, визначення їх якості. <i>Тематичне оцінювання.</i></p>	<p><i>Характеризує:</i> основні види харчових продуктів, первинну і теплову обробку харчових продуктів, професію кухаря. <i>Розкриває:</i> поняття про кулінарні страви. <i>Називає:</i> види бутербродів, види гарячих напоїв. <i>Підбирає:</i> посуд для їх приготування. <i>Визначає:</i> технологію їх приготування. <i>Нарізає:</i> харчові продукти для приготування бутербродів. <i>Готує:</i> бутерброди. <i>Заварює:</i> гарячі напої. <i>Сервірує:</i> бутербродний стіл. <i>Дотримується:</i> правил безпечної праці під час роботи з різальними інструментами, гарячими рідинами.</p>	<p>Розвиток уявлень про харчування та харчові продукти. Розвиток уявлень про професію кухаря, хлібороба. Формування практичних вмінь приготування нескладних кулінарних виробів. Формування культури столового етикету. Формування прийомів безпечної праці.</p>
---	---	--	--	--

4	2	<p>Тема 3. Технологія приготування страв. Страви з яєць. Види яєць, їх харчова цінність, строки зберігання. Визначення свіжості яєць. Технологія приготування варених та смажених яєчних страв. Правила безпечної праці під час роботи з гарячою рідиною та жиром. Практична робота. <i>Приготування страв з яєць.</i> Приготування варених та смажених яєчних страв, визначення їх якості. Сервірування столу до сніданку. <i>Тематичне оцінювання.</i></p>	<p><i>Характеризує:</i> основні види харчових продуктів, первинну і теплову обробку харчових продуктів, професію кухаря. <i>Розкриває:</i> поняття про кулінарні страви. <i>Називає:</i> види яєць, способи визначення свіжості яєць. <i>Підбирає:</i> посуд для їх приготування. <i>Визначає:</i> технологію їх приготування. <i>Готує:</i> варені та смажені яєчні страви. <i>Сервірує:</i> стіл до сніданку. <i>Дотримується:</i> правил безпечної праці під час роботи з гарячими рідинами і жиром.</p>	<p>Розвиток уявлень про харчування та харчові продукти. Розвиток уявлень про професію кухаря, хлібороба. Формування практичних вмінь приготування нескладних кулінарних виробів. Формування культури столового етикету. Формування прийомів безпечної праці.</p>
5	4	<p>Розділ 2. Ручна і механізована обробка тканин і волокнистих матеріалів Тема 1. Елементи матеріалознавства. Застосування волокнистих матеріалів у народному господарстві та побуті. Короткі відомості про текстильні волокна. Види текстильних волокон. Виготовлення пряжі, ниток, тканин. Поняття про ткацькі переплетення. Полотняне переплетення. Властивості ниток основи і піткання. Лицьовий і виворотний боки тканини. Практичні роботи. Ознайомлення з різними видами волокон. пряжі, тканин за колекціями зразків. Визначення ниток основи й піткання, лицьового і виворотного боків тканин. Розпізнавання тканин полотняного переплетення.</p>	<p><i>Характеризує:</i> застосування волокнистих матеріалів у народному господарстві та побуті, властивості ниток, основи і піткання. <i>Називає:</i> види текстильних волокон. <i>Розпізнає:</i> тканини полотняного переплетення, лицьовий і виворотні боки тканин. <i>Визначає:</i> нитки основи і піткання.</p>	<p>Формування уявлень дітей про технологію виготовлення тканин. Розвиток уявлень про структуру тканини, її властивості. Конкретизація уявлень про види тканин та їх призначення. Розвиток дотикового сприймання, аналізуючого обстеження: прослідковування характеру поверхні зразків тканин залежно від їх типу. Розвиток мовлення шляхом проговорювання своїх дій.</p>

6	6	<p>Тема 2. Технологічні процеси ручної обробки виробів (вишивання).</p> <p>Інструменти і пристрої для пошиття і вишивання виробів. Термінологія ручних робіт та волого-теплової обробки. Ручні стібки і строчки.</p> <p>Технологія виконання ручних швів: "уперед голку", "за голку", "стебловий". "тамбурний", "козлик", "петельний". Застосування швів. Їх графічне зображення. Послідовність та технічні умови виконання швів. Вишивка як вид декоративно-ужиткового мистецтва.</p> <p>Вибір мотивів для вишивання. Розміщення вишивки на виробі. Організація робочого місця для виконання ручних робіт з обробки тканини. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги під час виконання ручних робіт. Прийоми роботи з праскою. Режими нагрівання праски. Загальні відомості про українські народні традиції в оздобленні виробів.</p> <p>Практична робота. Виконання ручних швів. Організація робочого місця для виконання ручних швів. Вправи на виконання ручних швів.</p> <p>Практична робота. Виконання виробу. Виготовлення нескладного виробу із застосуванням вивчених швів.</p> <p><i>Тематичне оцінювання.</i></p>	<p><i>Характеризує:</i> вишивку як вид декоративно-ужиткового мистецтва.</p> <p><i>Розпізнає і називає:</i> інструменти і пристрої для пошиття і вишивання, ручні стібки і строчки, їх графічне зображення.</p> <p><i>Визначає:</i> технологію виконання ручних швів.</p> <p><i>Організовує:</i> робоче місце для виконання ручних та волого-теплових робіт.</p> <p><i>Виконує:</i> ручні шви, прасування.</p> <p><i>Вибирає:</i> мотив для вишивання.</p> <p><i>Розміщує:</i> вишивку на виробі.</p> <p><i>Застосовує:</i> вивчені шви для виготовлення нескладних виробів.</p> <p><i>Дотримується:</i> правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог під час виконання ручних та волого-теплових робіт.</p>	<p>Конкретизація уявлень про типові інструменти та ручні знаряддя праці, їх використання у сучасних технологічних процесах у побуті й на виробництві.</p> <p>Розвиток процесів пізнавальної діяльності, дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження, координації рухів пальців обох рук.</p> <p>Розвиток орієнтації у мікропросторі.</p> <p>Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю, стимулювання самостійної практичної діяльності.</p> <p>Розвиток творчого мислення, естетичного сприймання.</p> <p>Формування прийомів безпечної роботи з нагрівальними приладами.</p>
---	---	--	---	--

7	2	<p>Розділ 3. Вузликоне плетіння технікою макраме Тема 1. Технологічні основи макраме. Історія розвитку макраме. Макраме як художня форма вираження. Підготовка спеціалістів, що працюють технікою макраме. Приладдя для виготовлення виробів технікою макраме. Основний набір приладь для вузликового плетіння: робоча основа, ножиці, метр, шпильки, голка з великим вушком. Практична робота. Демонстрація виробів, виконаних технікою макраме.</p>	<p><i>Характеризує:</i> макраме як художню форму вираження. <i>Називає:</i> приладдя для виготовлення виробів технікою макраме. <i>Розпізнає:</i> матеріали, що використовуються для вузликового плетіння. <i>Визначає:</i> кількість пряжі до роботи. <i>Виконує:</i> навішування робочих ниток на різні основи, додавання і нарощування однорідних і різнорідних ниток.</p>	<p>Формування уявлень дітей про технологічні процеси виготовлення виробів технікою макраме. Розвиток аналізуючого обстеження, оперативної пам'яті, процесів пізнавальної діяльності. Розвиток самоорганізації, навичок самоконтролю, стимулювання самостійної практичної діяльності.</p>
8	4	<p>Тема 2. Декоративне вузликове плетіння технікою макраме. Матеріали для виготовлення виробів технікою макраме: бавовняні нитки (тонкі, товсті), мотузки з натуральних і синтетичних волокон, сугаж усіх видів, в'язальна шерсть - натуральна і синтетична, декоративні стрічки. Підготовчі роботи. Визначення кількості пряжі до роботи. Способи додавання і нарощування ниток під час роботи. Способи навішування робочих ниток на різні основи. Практичні роботи. Способи кріплення основних несучих ниток на робочу основу. Підготовка ниток до роботи. Додавання і нарощування однорідних і різнорідних ниток. Навішування робочих ниток на несучу нитку, дерев'яну паличку, металевий стержень, пластмасове кільце.</p>	<p><i>Називає:</i> приладдя для виготовлення виробів технікою макраме. <i>Розпізнає:</i> матеріали, що використовуються для вузликового плетіння. <i>Визначає:</i> кількість пряжі до роботи. <i>Виконує:</i> навішування робочих ниток на різні основи, додавання і нарощування однорідних і різнорідних ниток.</p>	<p>Формування способів орієнтувальних дій, з'єднання деталей, планувальних дій. Розвиток дотикового сприймання, дрібної моторики, аналізуючого обстеження, координації рухів пальців обох рук. Розвиток творчого мислення, естетичного сприймання.</p>

9	1	<p>Розділ 4. Технологія вирощування рослин Тема 1. Технологія обробітку, охорони ґрунтів. Ґрунт як середовище життя рослин. Характеристика типів ґрунтів України і свого регіону. Тип і структура ґрунту на шкільній ділянці. Ручні знаряддя праці для обробітку ґрунту, прийоми та послідовність обробки ґрунту. Практична робота. Технологія обробітку ґрунту.</p>	<p><i>Характеризує:</i> значення сільського господарства, його вплив на добробут та економіку України, типи ґрунтів, їх структуру, різні знаряддя праці, види обробітку ґрунту, овочеві та ягідні культури України. <i>Розпізнає:</i> типи ґрунтів, ручні приладдя праці. <i>Має поняття:</i> про ґрунт. <i>Наводить приклади:</i> типів ґрунтів різних регіонів, роботи різними знаряддями праці. <i>Порівнює:</i> ґрунти різних регіонів. <i>Дотримується</i> правил безпеки при роботі з ручними знаряддями праці.</p>	<p>Збагачення уявлень дітей про рослинний світ. Розвиток мовлення, збагачення активного словника. Розвиток орієнтування в найближчому оточенні. Розвиток аналізуючого обстеження, дотику, процесів пізнавальної діяльності. Виховання бережливого ставлення до живої природи.</p>
10	3	<p>Тема 2. Технологія вирощування овочевих і ягідних культур. Біологічна характеристика овочевих культур України та свого регіону. Технологія вирощування капусти, помідорів, солодкого перцю розсадним та безрозсадним способами. Вимоги до підготовки ґрунту під овочеві культури. Добір сортів овочів, районованих у своєму регіоні. Добір добрив. Правила безпечної праці та особистої гігієни під час роботи. Культура праці. Біологічна характеристика полуниць. Сорти ягідних культур, захист від шкідників. Догляд за ягодами і боротьба з бур'яном, розпушування ґрунту. Практична робота. Висівання насіння овочевих культур. Підготовка ґрунту під овочеві культури. Висівання насіння овочевих культур. <i>Тематичне оцінювання.</i></p>	<p><i>Характеризує:</i> значення сільського господарства, його вплив на добробут та економіку України, овочеві культури, їх біологічну цінність, різні знаряддя праці, види обробітку ґрунту, овочеві та ягідні культури України та свого регіону. <i>Знає:</i> технологію вирощування капусти, помідорів та перцю. <i>Розпізнає:</i> типи ґрунтів, ручні приладдя праці. <i>Має поняття:</i> про овочеві та ягідні культури. <i>Наводить приклади:</i> догляду за посівами ягідних та овочевих культур, розпушування ґрунту та боротьбу з бур'яном та шкідниками. <i>Дотримується</i> правил безпеки при роботі з ручними знаряддями праці.</p>	<p>Розширення уявлень дітей про рослинний світ. Розвиток мовлення, збагачення активного словника. Конкретизація уявлень дітей про харчову цінність овочевих культур. Розвиток орієнтування в найближчому оточенні. Розвиток аналізуючого обстеження, дотику, процесів пізнавальної діяльності. Виховання бережливого ставлення до живої природи.</p>

11	3	Варіативна частина (для дівчат)		
12	2	Експерсії на виробництво(для дівчат)		